

Стислий посібник зі збору даних для сімей зниклих безвісти осіб та організацій громадянського суспільства

Міжнародна комісія з питань зниклих безвісти (МКЗБ)

Зміст

Важливість даних	1
Хто така зникла безвісти особа?	2
Роль даних у розшуку зниклих безвісти	3
Системи даних МКЗБ	4
Чому сім'ї повинні повідомляти МКЗБ про зниклу особу?	6
Важливість повідомлення про зниклу особу	6
Права сімей зниклих осіб	7
Як МКЗБ використовує дані?	8
Як сім'ї зниклих безвісти осіб та організації громадянського суспільства можуть долучитися до їх пошуку?	9
Як МКЗБ здійснює обмін даними та чому?	10
Як МКЗБ здійснює захист даних?	11
Практичний приклад: зниклі безвісти під час конфліктів у колишній Югославії	12

Повідомити про зниклу безвісти особу
Центр онлайн-запитів МКЗБ
oic.icmp.int

Важливість даних

Дані, отримані від сімей зниклих безвісти відіграють центральну роль у процесі пошуку та ідентифікації зниклих безвісти осіб.

МКЗБ встановила міжнародні стандарти ефективного та безпечного збору, зберігання та обміну персональними даними.

Системи даних МКЗБ дають змогу об'єднати різні елементи досліджень, що походять із різних країн та континентів, різних періодів та різного соціального, культурного та правового середовища.

Системи даних МКЗБ складаються з двох основних додатків обробки даних: Інтегрованої системи управління даними (ІСУД) та центру онлайн-запитів (ЦОЗ). ІСУД – це передове програмне рішення, яке використовується для управління великомасштабними програмами пошуку зниклих безвісти у співпраці з національними та міжнародними агентствами в усьому світі. Це інтерактивний інструмент, який можуть використовувати родичі зниклих безвісти осіб та інші зацікавлені сторони для отримання та надання інформації, яка зберігається в ІСУД.

МКЗБ розробила цю брошуру для сімей зниклих безвісти осіб та організацій громадянського суспільства. Вона описує важливу роль, яку відіграють сім'ї у зборі даних, а також способи можливої співпраці сімей зниклих безвісти осіб та організацій громадянського суспільства з МКЗБ, щоб сприяти ефективним процесам розшуку зниклих безвісти. У цій брошурі також представлені системи даних МКЗБ та процеси, за допомогою яких МКЗБ здійснює збір, використання, обмін та захист даних.

Хто така зникла безвісти особа?

Зникла безвісти особа – це **особа, місцеперебування якої невідоме**, і родина якої повідомила про неї, як про особу, зниклу безвісти. Зниклі безвісти особи можуть бути живими або мертвими.

Родичі та близькі друзі можуть **повідомити** МКЗБ про зниклу безвісти особу.

Люди зникають проти їх волі за **багатьох обставин**:

				
Конфлікти	Порушення прав людини	Міграція або переміщення	Організована злочинність, у тому числі злочини, пов'язані з торгівлею наркотиками, або торгівля людьми	Природні або техногенні катастрофи

Роль даних у розшуку зниклих безвісти

Дані про особу, зниклу безвісти, є ключовими. Такі дані включають:

Тип даних	Що це за дані?	Для чого використовуються ці дані?
Особиста інформація про зниклих безвісти осіб	Ім'я зниклої особи та інші основні дані, в тому числі дата народження, остання відома адреса та фізичні ознаки. Якщо можливо, фото зниклої безвісти особи	Це дозволяє МКЗБ створити унікальний реєстраційний запис зниклої особи в базах даних
Відомості про зникнення	Дата, місце та інші відомі обставини, за яких особа зникла	Це може допомогти у пошуку та/або ідентифікації зниклої безвісти особи
Особиста інформація про особу, яка повідомляє про зниклу безвісти особу	Ім'я та контактні дані	Це дозволяє МКЗБ зв'язатися з особою, яка подає запит, у разі необхідності отримання додаткової інформації, або якщо зниклу особу було знайдено
Інформація про біологічних родичів (членів сім'ї) зниклої особи	Інформація про родинні зв'язки членів сім'ї та зниклої особи	Це дозволяє МКЗБ зв'язатися з членами сім'ї зниклої особи та запросити в них зразки крові або букального епітелію, необхідні для проведення генетичної експертизи
Референтні генетичні дані членів сімей	Унікальні профілі ДНК кожного члена сім'ї	Проводяться складні комп'ютерні порівняння для зіставлення профілів ДНК членів сімей та зниклих осіб, які дозволяють здійснити наукову ідентифікацію з високим ступенем достовірності

Центр онлайн-запитів

Повідомлення про зниклу безвісти особу

Дозволяє членам сім'ї надати основну інформацію про зниклу особу, обставини зникнення та згоду на надання цієї інформації відповідним міжнародним та національним установам.

Запит щодо осіб, зниклих безвісти

Дає змогу користувачам відстежувати статус зниклої особи.

Дослідження посмертних зразків

Цей інструмент допомагає органам влади відстежувати справи щодо ідентифікації посмертних зразків, які були передані МКЗБ для проведення генетичної експертизи. До органів влади належать державні установи, уповноважені працювати у справах зниклих безвісти, а також медико-юридичний персонал, уповноважений здійснювати пошук, вилучення зразків та ідентифікацію зниклих безвісти, доводити відповідні справи до офіційного та юридичного завершення.

Локатор об'єктів

Дає змогу повідомляти про масові поховання та інші місця, де можуть бути знайдені зниклі безвісти особи або їх тіла чи останки. Інформація може бути надана анонімно або містити контактні дані.

Зниклі безвісти особи та їхні родичі

Збір та збереження даних про зниклих безвісти та їхніх родичів, які можуть використовуватися організаціями громадянського суспільства або національними органами влади для підтримки їхніх зусиль у зборі та систематизації повідомлень та інформації про зниклих безвісти осіб та їхні сім'ї.

База даних зразків ДНК членів сімей

Використовується для зберігання профілів ДНК членів сімей зниклих безвісти осіб, а також управління відстеженням референтних зразків членів сімей та процедурами їх зберігання та переміщення.

Зіставлення ДНК

Дозволяє здійснювати зіставлення ДНК зі зразками живих членів розлучених сімей або зразками, вилученими з неідентифікованих людських останків, та сімей зниклих безвісти за допомогою розширених алгоритмів комп'ютерного порівняння зразків ДНК та перехресних посилаць на зниклих безвісти осіб та дані сімей.

Криміналістичні операції на об'єктах

Дозволяє управляти даними щодо місць розташування та виявлення людських останків, у тому числі даними розслідувань, розвідки місць поховання, розкопок, документами з місць злочинів та процедурами їх зберігання і переміщення.

База даних посмертних зразків ДНК

Використовується для зберігання профілів ДНК, отриманих зі зразків, вилучених із неідентифікованих людських останків, а також управління відстеженням зразків та процедурами їх зберігання і переміщення.

Дослідження

Використовується для управління даними, отриманими в результаті патологоанатомічних або антропологічних досліджень людських останків

Система управління лабораторними даними (СУЛД)

Використовується для відстеження зразків, процедур зберігання та переміщення, а також етапів обробки в рамках лабораторних процедур аналізу ДНК, вилучення ДНК із біологічних зразків та створення профілів ДНК.

Збірник новин

Використовується для збору та систематизації інформації про окремі випадки зникнення безвісти та оцінки країн із публічних та відкритих джерел, у тому числі новин та соціальних мереж.

Чому сім'ї повинні повідомляти МКЗБ про зниклу особу?

1. МКЗБ має 20 років досвіду роботи в галузі збору даних від сімей у всьому світі.
2. Комісія сприяла ідентифікації понад 20 000 осіб за допомогою методів судово-медичної експертизи за зразками ДНК.
3. МКЗБ є незалежною та неупередженою організацією.
4. МКЗБ має передову лабораторну систему аналізу ДНК для ідентифікації значної кількості зниклих безвісти осіб.
5. Комісія є міжнародною організацією, в основі діяльності якої лежить низка міжнародних угод, яка має привілеї та імунітети, що гарантують правовий захист даних.
6. МКЗБ може використовувати дані для допомоги сім'ям у здійсненні їхніх прав, у тому числі права на правду, правосуддя та відшкодування.

Важливість повідомлення про зниклу особу

1. Це перший крок до пошуку зниклої безвісти особи.
2. Це право кожної людини на офіційне, прозоре та ефективне розслідування долі та обставин зникнення особи.
3. Таке повідомлення може забезпечити визнання особи зниклою безвісти відповідно до норм закону.
4. Воно допомагає не забути про зниклих безвісти.
5. Воно допомагає запобігти маніпуляціям фактами з метою отримання політичних переваг.
6. Таке повідомлення може сприяти процесам здійснення правосуддя.
7. Воно становить основу доступу сімей зниклих безвісти до соціально-економічної допомоги.
8. Сприяє створенню вичерпних баз даних про зниклих безвісти осіб.
9. Сприяє підвищенню обізнаності щодо проблеми зниклих безвісти.

Як МКЗБ використовує дані?

З метою забезпечення ефективного використання зібраних даних про осіб, зниклих безвісти, для їх пошуку МКЗБ розробила **інтегровану систему управління даними (ІСУД)**.

Ця система є:

Комплексною централізованою системою організації, зберігання та управління великими масивами даних про осіб, зниклих безвісти;

Захищеною від несанкціонованого доступу та маніпуляцій та

Доступною у будь-якій точці світу через центр онлайн-запитів (ЦОЗ) для завантаження інформації про осіб, зниклих безвісти.

Центр онлайн-запитів (ЦОЗ) дозволяє сім'ям зниклих безвісти:

повідомити про особу, зниклу безвісти,

оновлювати надану ними інформацію; та

попросити МКЗБ **відібрати референтні зразки їх ДНК**.

Див. також «Системи даних МКЗБ» на стор. 4-5 цього Посібника.

Як сім'ї зниклих безвісти осіб та організації громадянського суспільства можуть долучитися до їх пошуку?

Повідомлення про зниклу безвісти особу можна надіслати з будь-якої точки світу за допомогою центру онлайн-запитів (ЦОЗ).

Report a Missing Person

Через ЦОЗ сім'ї зниклих безвісти можуть безпечно **надавати інформацію про зниклу особу**, місце та дату зникнення, а також оновлювати надану інформацію.

ЦОЗ також дозволяє сім'ям зниклих безвісти **встановити безпечний контакт із МКЗБ**.

Сім'ї зниклих осіб зберігають **контроль над даними** та можуть вирішувати, як надаватимуться дані та чи надаватимуться дані взагалі.

Організації громадянського суспільства можуть співпрацювати з МКЗБ для збору даних про осіб, зниклих безвісти.

Громадські організації можуть **отримати доступ до ІСУД для безпечного зберігання зібраних даних**.

Громадські організації можуть використовувати ІСУД **для стандартизації та систематизації зібраних ними даних**.

Громадські організації **зберігають контроль над персональними даними** за умови отримання згоди членів сімей зниклих безвісти осіб, які надали такі дані.

Як МКЗБ здійснює обмін даними та чому?

Обмін даними **необхідний для пошуку осіб, зниклих безвісти**, але під час обміну такими даними необхідно поважати право на повагу до приватного та сімейного життя.

МКЗБ використовуватиме або розповсюджуватиме персональні дані **лише за умови отримання згоди членів сім'ї зниклої безвісти особи** та лише для цілей, погоджених із ними. За умови отримання такої згоди МКЗБ може:

- здійснювати пошук інформації у **власних базах даних**;
- **здійснювати пошук у базах даних інших організацій**;
- дозволяти **членам сімей та іншим особам здійснювати пошук** у базі даних МКЗБ, що містить звіти та новини про осіб, зниклих безвісти; та

- здійснювати обмін інформацією про осіб, зниклих безвісти, та їхніх родичів, у тому числі генетичною інформацією, яка використовується як докази у судових процесах, за умови, що:
 - члени сімей надали МКЗБ **добровільну, інформовану та письмову згоду**, та
 - суд і сторони процесу **не розголошують інформацію громадськості**.

Як МКЗБ здійснює захист даних?

МКЗБ здійснює захист персональних даних чотирма способами:

Фізична безпека:

захист персональних даних у базах даних.

Технічна безпека:

захист систем обробки даних МКЗБ від кібератак, регулярні перевірки безпеки та розміщення виключно на власних ІТ-серверах МКЗБ.

Організаційна безпека:

доступ до персональних даних обмежено співробітниками МКЗБ, які відповідають за захист інформації відповідно до політик МКЗБ та відповідних міжнародних норм.

Юридична безпека:

персональні дані захищені міжнародним правом, яке гарантує, що до них не зможуть отримати доступ суди, прокуратура чи поліція, за виключенням випадків, коли особа, яка надала такі дані, надала згоду на їх поширення.

Право на повагу до приватного ЖИТТЯ

Повага до приватного життя включає право визначати, яка інформація може бути передана іншим особам. Право на повагу до приватного та сімейного життя є одним із фундаментальних прав людини, визнаним у **Загальній декларації прав людини**, що лежить в основі людської гідності, особистості, автономії та свободи.

Для прийняття рішення щодо обміну персональними даними, необхідно знати:

- **хто** отримує дані;
- **як** інформація використовуватиметься та з якою метою;
- які дані є **захищеними**;
- які існують права на **вилучення** даних після їх надання.

Практичний приклад: зниклі безвісти під час конфліктів у колишній Югославії

Було зібрано понад **100 000 референтних зразків від сімей зниклих осіб** та записів про осіб, зниклих безвісти, які були використані для:

Створення **повної бази даних** про зниклих безвісти осіб;

Ініціювання та сприяння **розшуку осіб, зниклих безвісти**; та

Ідентифікації зниклих безвісти осіб.

50 000 профілів ДНК, отриманих від зниклих безвісти осіб, у тому числі неопізнаних тіл, були зіставлені зі **100 000 референтних профілів ДНК**, наданих родичами зниклих безвісти:

Для ідентифікації з науковою достовірністю зниклих безвісти осіб, дозволяючи органам влади **закривати справи зниклих безвісти осіб** та інформувати сім'ї про ідентифікацію останків їхнього зниклого родича;

Для співвіднесення зниклої особи з **місцем**, де вона була вбита або знайдена;

Для забезпечення можливості отримання **компенсації членами сімей**; та

Забезпечення **доказів для кримінальних судових проваджень** у справах проти геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів. Персональні дані надаються як докази лише за умови отримання згоди членів сімей зниклих безвісти осіб.

- 40,000** осіб зниклих безвісти внаслідок конфліктів у колишній Югославії
- 100,000** референтних зразків, отриманих від сімей зниклих безвісти
- 3,000** розкопок братських поховань
- 50,000** посмертних зразків, наданих органами влади
- 30** національних та міжнародних кримінальних процесів (у тому числі ті, на яких експерти МКЗБ надавали показання та докази)
- 70%** ідентифікованих зниклих безвісти осіб

ПРО МКЗБ

МКЗБ прагне забезпечити співпрацю урядів та інших органів влади у пошуку та ідентифікації осіб, зниклих безвісти **внаслідок конфліктів, порушень прав людини, катастроф, актів організованої злочинності, нелегальної міграції та інших причин**, а також надати підтримку у зазначених сферах. МКЗБ також підтримує роботу інших організацій, заохочує залучення громадськості до її діяльності та сприяє розробці відповідних способів вшанування пам'яті осіб, зниклих безвісти.

МКЗБ було створено на Саміті G-7 у 1996 році для розв'язання питань осіб, зниклих безвісти внаслідок конфліктів на Західних Балканах. З **2004 року Комісія працює в усьому світі**. У 2014 році Нідерланди, Велика Британія, Бельгія, Швеція та Люксембург підписали міжнародну угоду про створення МКЗБ як **міжурядової організації зі штаб-квартирою в Гаазі** для реагування на глобальні проблеми зниклих безвісти осіб. МКЗБ – єдина міжнародна організація, чие єдине завдання – **владнання питань, пов'язаних із особами, зниклими безвісти**. Відтак Комісія допомагає урядам та іншим організаціям створювати інститути, які діють за принципом верховенства права та здійснюють успішний і неупереджений пошук та ідентифікацію зниклих осіб.

Щоб повідомити МКЗБ про зниклу особу,
перейдіть на сторінку oic.icmp.int

Адреса електронної пошти: oic.support@icmp.int

Номер телефону Viber і WhatsApp: +387 62 699 513

Skype: [oic.support@icmp.int](https://www.skype.com/people/oic.support@icmp.int)

Штаб-квартира МКЗБ
Koninginnegracht 12
2514 AA The Hague
The Netherlands
www.icmp.int
info@icmp.int

Червень 2017 р. 2^е видання. Також публікується англійською,
арабською та курдською мовами